

Més enllà dels indicadors: com fer visibles els efectes de les biblioteques

Publicat per [Interacció](#) [1] el 26/03/2019 - 12:48 | Última modificació: 30/06/2026 - 12:40

L'avaluació de les biblioteques públiques ha estat dominada durant dècades pels indicadors d'activitat: nombre de préstecs, visites, col·leccions o usuaris. Aquest informe, elaborat per l'Observatori de les Polítiques Culturals per encàrrec del Ministeri de Cultura francès, proposa un canvi de perspectiva. La pregunta deixa de ser què fan les biblioteques per centrar-se en què canvien en les persones i en els territoris. Publicat en un moment en què les biblioteques amplien ràpidament les seves funcions socials, educatives i digitals, el document intenta construir un marc compartit que permeti identificar i explicar aquests impactes sense reduir-los a dades quantitatives. La seva aportació principal no és tant oferir un sistema tancat d'indicadors com proporcionar un llenguatge comú perquè professionals i responsables públics puguin argumentar el valor públic de les biblioteques.

Els autors parteixen d'una constatació: les biblioteques ja no són únicament llocs d'accés al coneixement. També contribueixen a la cohesió social, a la inclusió digital, a l'educació artística, al desenvolupament de competències i a la vida dels territoris. Aquestes contribucions són cada vegada més importants, però continuen sent difícils de demostrar amb els instruments tradicionals d'avaluació.

Per això el primer esforç del document consisteix a distingir conceptes que sovint es confonen. No és el mateix una activitat que un efecte, ni un resultat immediat (*output*) que un canvi produït en les persones (*outcome*). A partir de la norma ISO 16439, els autors defineixen l'impacte com un canvi individual o col·lectiu atribuïble a la relació amb la biblioteca i identifiquen diferents dimensions dels seus efectes: adquisició de coneixement, desenvolupament de competències, transformació d'actituds, canvis de comportament, millores en la situació social i efectes emocionals o creatius.

La part central de l'informe presenta dotze grans àmbits d'impacte que funcionen com a fitxes metodològiques. Entre aquests hi apareixen el desenvolupament de les capacitats cognitives, les alfabetitzacions, la construcció personal, la civilitat, l'encapacitació, les pràctiques culturals i digitals, la densificació de xarxes de cooperació, la democratització cultural, la igualtat d'oportunitats, l'èxit educatiu, l'ocupabilitat, la tranquil·litat pública i l'atractivitat territorial. No es tracta d'una llista d'indicadors, sinó d'un repertori d'hipòtesis sobre les contribucions possibles de les biblioteques que després cal contrastar en cada context.

?Les biblioteques generen valor no només pels serveis que ofereixen, sinó pels canvis que contribueixen a produir en les persones i en el territori.

Un dels aspectes més interessants és que l'informe no concep l'avaluació com un exercici intern destinat únicament a millorar els serveis. Defensa que també ha de servir per dialogar amb responsables polítics, socis i ciutadania. Els autors parlen explícitament d'una estratègia d'*advocacy*: una avaluació orientada a explicar per què les biblioteques són necessàries i quins valors aporten a la societat. Això obliga a adaptar el llenguatge de l'avaluació als diferents destinataris i a construir evidències que siguin significatives per a cadascun d'ells.

El document també insisteix que molts dels impactes només es produeixen gràcies a les aliances que les biblioteques estableixen amb escoles, museus, centres culturals, serveis socials, entitats o altres actors del territori. Les xarxes de cooperació deixen de ser un complement de l'activitat bibliotecària per convertir-se en una de les condicions que expliquen la seva capacitat de generar valor públic.

Un cop estudiat, l'informe és una de les aportacions metodològiques més sòlides sobre l'avaluació de les biblioteques públiques. El seu principal valor és haver desplaçat el debat des dels serveis cap als efectes socials. Al mateix temps, manté un cert optimisme respecte a la possibilitat d'identificar aquests impactes. Molts dels canvis que descriu, com la cohesió social, l'ocupabilitat o l'atractivitat territorial, depenen de múltiples factors i són difícils d'atribuir exclusivament a l'acció d'una biblioteca. Els autors són conscients d'aquesta limitació i prefereixen

parlar d'un marc d'interpretació abans que d'un sistema de mesura universal. Precisament aquesta prudència és una de les forteses de l'informe: més que prometre mesures definitives, ofereix eines perquè cada biblioteca pugui construir una explicació rigorosa del seu valor públic.

Referència

Le Quéau, P., i Zerbib, O., amb la col·laboració de Butel, É., i Martin, C. (2019). *Comment apprécier les effets de l'action des bibliothèques publiques ?* Ministère de la Culture, Direction générale des médias et des industries culturelles / Observatoire des politiques culturelles.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

—

— [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Etiquetes: lectura i biblioteques

Etiquetes: valor públic de la cultura

Etiquetes: avaluació de polítiques culturals

Etiquetes: recerca cultural

Etiquetes: participació cultural

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2019/biblioteques-indicadors>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/dgmic-2019-03-impact-opc-complet-maj2025.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/7925>